

Inklusiosta on keskusteltava

Inklusiokeskustelu on ollut Suomessa vilkasta tänäkin syksynä. Ennen viime kunnallisvaaleja inklusiokeskustelun arveltiin nousevan vaaliteemaksi, ja lieneekö inklusiosta tullut turvallinen keskusteluteema, eduskuntavaalithan ovat nyt pian edessä. Jokaisella kansalaisella näyttää olevan mielipide asiasta, ja inklusiolle esitetään mitä erikoisempia perusteluja. Karmaisevin kommentti, jonka olen päivälehdestä lukenut, on että ”inklusiota pitää lopettaa” ja ehdottomasti paras kommentti on ollut ”inklusiota ei voi lopettaa, kun sitä meillä ei vielä olekaan”. Inklusion ”lopettaminen” ei onneksi tule kysymykseen, sillä siinä tapauksessa pitäisi lopettaa myös tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Inklusiio on monitahoinen käsite ja sitä määritellään eri yhteyksissä eri tavoin. Kansalaisten keskusteluissa ja poliitikkojen puheissa inklusiio ymmärretään usein eri tavoin kuin lainsäätäjien tai opetuksen ja kasvatuksen toimijoiden keskuudessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2022 inklusiota tarkastellaan kehittämisen ja toteuttamisen näkökulmasta. Se tarkoittaa, että varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä arvostetaan kaikkia yhteisön jäseniä ja kuullaan jokaisen ääni.

Perusopetuksen lainsäädännössä inklusiio ei esiinny käsitteenä, ainakaan vielä. Inklusiivinen näkemys välittyy kyllä laissa ”opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä” (Perusopetuslaki 628/1998). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 todetaan, että opetusta kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti. Parhaillaan opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämisohjelma viimeistelee loppuraporttiaan. Siinä tullaan selventämään inklusiokäsitettä, esitellään toimivia inklusiomalleja ja tullaan hyödyntämään tutkimusperustaisia menetelmiä ja malleja. Kansalaistenkin inklusiokeskustelu saa uutta pohdittavaa – hyvä niin!

Elina Kontu, professori, Tampereen yliopisto

Oikeus oppia -ryhmän jäsen

Kuvaaja: Laura Vesa.